

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Miasto – przestrzeń przyjazna czy wroga człowiekowi? Omów zagadnienie na podstawie *Lalki* Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Bolesław Prus, *Lalka*

EPOKA

Pozytywizm

CZAS WYPOWIEDZI

ok. 4 min

OPRACOWANIE

nauczyciele Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu mówi, co będziesz udowadniać

Miasto to bardzo popularny motyw w literaturze. Przestrzeń miejska jest przecież miejscem codziennego życia, pracy i rozrywki. Oferuje wiele możliwości - zapewnia dostęp do pracy, edukacji i zwiększa szansę na rozwój. Mimo to ludzie w miastach mogą czuć się zagubieni, samotni, narażeni na złe towarzystwo. W literaturze metropolie często odgrywają istotną rolę, szczególnie w epoce pozytywizmu. Są przedstawiane jako rozwijające się przestrzenie, w których można osiągnąć sukces lub zejść na złą drogę. Moim zdaniem miasta częściej stają się wrogiem człowiekowi, ponieważ łatwo się w nich zatracić i pogubić.

Z LEKTURY

sceny i postacie z
lektury bazowej
omówione pod tezę

Warszawa to doskonały przykład przestrzeni, która wpływa na życie bohaterów. W *Lalce* Bolesława Prusa staje się miejscem kontrastów społecznych. Opisy stolicy w powieści są bardzo szczegółowe. Stanisław Wokulski, główny bohater książki, obserwuje miasto podczas spacerów. Krąży po eleganckich dzielnicach zamieszkałych przez arystokrację i obserwuje luksusowe kamienice, eleganckie kawiarnie i sklepy, gdzie spotykają się najbogatsi. Często odwiedza też ubogie rejony na Powiślu. Przygląda się biedocie, która nie ma żadnych szans na poprawę swojego losu. Obszar ten zamieszkują robotnicy, nędzarze, a także prostytutki. Wokulski dostrzega wyraźny kontrast między bogatymi a biednymi częściami stolicy. Warszawa jest dla niego przestrzenią, w której panuje niesprawiedliwość społeczna.

Ale Prus przedstawia stolicę także jako miejsce intensywnego rozwoju przemysłowego. Wokulski obserwuje postęp gospodarczy miasta i jego wpływ na mieszkańców. W stolicy powstaje wiele sklepów, warsztatów oraz fabryk, jednak nie przyczyniają się one do poprawy życia wszystkich mieszkańców. Wręcz przeciwnie - pogłębiają nierówności społeczne. Wokulski (jako kupiec) ma w mieście wiele możliwości do rozwoju. Może zarabiać i awansować społecznie, jednak trudno jest mu osiągnąć sukces w tak nieprzyjaznym środowisku. Czuje się w nim osamotniony i wyobcowany.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

Nieco inaczej przedstawia miasto Fiodor Dostojewski w *Zbrodni i karze*. Akcja rozgrywa się w Petersburgu, który jest przestrzenią przytłaczającą i wrogą dla mieszkańców. Główny bohater powieści, Rodion Raskolnikow, mieszka w ubogiej dzielnicy pełnej nędzarzy. Atmosfera miasta wpływa na jego stan psychiczny. Bohater snuje się po zatłoczonych ulicach, obserwuje ludzi i nieustannie boryka się z wyrzutami sumienia z powodu popełnionej zbrodni. Petersburg jest miejscem, gdzie nie ma nadziei na lepsze życie. Panuje w nim chaos, a jego mieszkańcy wydają się zagubieni. Ludzie żyją w biedzie, a brud i zgiełk budzą w bohaterze odrazę. Petersburg w powieści jest miejscem pozbawionym moralności. Wyciąga z ludzi to, co najgorsze. Staje się pułapką dla bohaterów, którzy nie potrafią się z niego wydostać. To przestrzeń przytłaczająca, pełna patologii, uzależnień, moralnego upadku. Mieszkańcy Petersburga nie mają szans na poprawę swojego losu i od początku są skazani na porażkę.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Podsumowując, miasto jest przestrzenią wrogą człowiekowi. Przywołane przykłady pokazują, że miasta silnie oddziałują na mieszkańców. Literackie metropolie często są symbolem chaosu i moralnego upadku. W *Lalce* Prus skupia się na różnicach społecznych. Ze szczegółami opisuje

podział na biedną i bogatą Warszawę. Połączenie tych stref wydaje się niemożliwe mimo prężnego rozwoju warszawskiego przemysłu. Petersburg w *Zbrodni i karze* pokazany jest jako miejsce niedające nadziei na lepsze jutro. Miasto staje się pułapką, z której nie ma wyjścia. Odbiera szansę na spokojne i szczęśliwe życie. W obu przypadkach wielkość miast podkreśla także zagubienie i samotność bohaterów.